

RAFORKUMÁLASTJÓRI
Vatnamælingar

B3 Skilagrein 96
Vatnsföll án vhm V

Hvassá hjá Fornahvammi.

Reykjavík, 11. nóv. 1954
S.Rist/gs

Hvassá hjá Fornahvammi.

Vatnasvið Hvassár er 29 km² hjá Fornahvammi. Þar er hæðin 160 m yfir sjó.

Í 300 m hæð y.s. er vatnasvið Hvassár 21 km². Hvassá er dragá, sem hleypur í foráttu og verður svo kornlítil þess á milli. Áin liggur á því svæði, sem hefur tvö lágrennslistímabil, síðla sumars og um miðjan vetur, en vatnavextir eru mestir á vorin, apríl-maí.

Hinn 9. ágúst s.l. var rennsli Hvassár skv. Rm 557 0,43 m³/s, þ.e. 15 l/s pr km². Þá voru ár litlar í Borgarfirði, þótt þær yrðu enn vatnsminni síðustu dagana í september. Ef Hvassá er borin saman við aðrar dragár á Mið-Vesturlandi, er ljóst að rennsli hennar hefur verið sem næst 0,25 m³/s í septemberlok, þ.e.a.s. 8,6 l/s pr km². Rennslið mun órsjaldan fara niður fyrir þetta mark sumar og haust.

Að vetrinum til fer rennslið niður í 0,15 m³/s í langvarandi fröstum. Þó mun rennslið þverra með öllu í fyrstu snjóum, er eigi ólíklegt að slíkt ástand geti varað allt að 1½ sólarhring. Venjulegast er rennsli árinna á bilinu 0,5-1,5 m³/sek.

Hvassá er í djúpu gljúfri. Norðvestur af Fornahvammi, með öðrum orðum bak við ásin er 15 m hár foss í áni. Ef til virkjunar kemur í Hvassá virðist það ekki orka tvímælis að taka hana þar upp. Stífla á fossbrúninni yrði 23 m löng. Hægt er að hafa stöðvarhús norðvestan á neðan við foss. Sprengja yrði töluvert fyrir húsinu, ekki mætti hafa það niður undir venjulegu vatnsborði, sökum þess að stórflóða hætta er mikil. Ekki mun veita af þriggja metra hæð og mætti því nýta það fall með sogröri.

Uppi á fossbrúninni og til hliðar við fossinn komi 25 m lárétt þrýstivatnspípa, en svo nær lóðrétt pípa niður í húsið. Hæð stíflu er sennilega hæfilega áætluð 2 m. Fall þá alls 17 m. Heimtaug hefur ekki verið mæld, er sennilega nálægt 400 m.

Eftirlit með rafstöð niður í gljúfrinu og þá norðan á mun verða nokkrum vandkvæðum bundið. Hagkvæmast, hvað rekstri viðvíkur, er að hafa stöðina neðan við brekkuna heimundir Fornahvammi, en það virðist síður en svo árennilegt að ná þrýstivatnspípunni upp úr gilinu. Það þarf að fara með hana fyrir heiðarsporðinn austan á. Næst fossinum yrði að sprengja rás eða stall fyrir pípunna á töluvert löngum kafla en þá taka við brattar melskriður. Tel rétt að verkfræðingar, sem eiga oft leið um í Fornahvammi, líti á þessa aðsöððu áður en mælt er.

Reykjavík, 11. nóv. 1954

Sigurjón Þíst